

Σκάνδαλα και συγκυριακές συμμαχίες ενόψει των δημοτικών εκλογών στην Τουρκία

του Χρήστου Μηνάγια
www.geostrategy.gr

Από τις 12 Δεκεμβρίου 2013, η Τουρκία εισήλθε σε ένα νέο κύκλο μιας σκιώδους πολιτικής πόλωσης, έχοντας ως σημείο αναφοράς την κυβέρνηση του AKP και τον πρωθυπουργό Tayyip Erdoğan, εμπλέκοντας τους σε οικονομικά σκάνδαλα, τα οποία αποκαλύφθηκαν ύστερα από παράνομες παρακολουθήσεις τηλεφωνικών συνδιαλέξεων και γνωστοποιήθηκαν στην τουρκική κοινωνία μέσω του διαδικτύου. Από τη μια πλευρά της πόλωσης αυτής, υπάρχουν αυτοί που υποστηρίζουν τον Erdoğan, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους είναι θρησκευόμενοι Τούρκοι και Κούρδοι και από την άλλη πλευρά βρίσκεται το κεμαλικό κατεστημένο συνεπικουρούμενο από την πλειονότητα των αλεβητών.

Όμως πέραν αυτών, υπάρχει ακόμη ένας πόλος αντιπαλότητας, του οποίου η κοινωνιολογική ανταπόκριση είναι περιορισμένη σε σχέση με τα άλλα δύο στρατόπεδα που προαναφέρθηκαν. Πρόκειται για το θρησκευτικό κίνημα του Fethullah Gülen και μια ομάδα φιλελεύθερων διανοουμένων που έχουν προκαλέσει μια βαθιά ρήξη με τον τέως σύμμαχο τους Erdoğan, όταν αυτός αποκαθάρωσε την ηγεμονία του στρατιωτικού κατεστημένου, φυλακίζοντας δεκάδες στελέχη του βαθέως κράτους της Τουρκίας. Φυσικά, η ισχύς του κινήματος Gülen, που αποκάλυψε τα σκάνδαλα αυτά, δεν πηγάζει από την τουρκική κοινωνία, αλλά από μια δυσανάλογη και αθέμιτη διείσδυση που έχει στον κρατικό μηχανισμό, στα ΜΜΕ, στους συλλόγους εργαζομένων και στους επιχειρηματικούς ομίλους, δίδοντας την εντύπωση ότι έχει δημιουργήσει ένα παράλληλο κράτος.

Εκτός τούτου, η ρήξη αυτή έχει αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία και μεγάλες διαστάσεις για δύο λόγους: πρώτον, διότι στο κυρίαρχο σουνιτικό κίνημα της χώρας άρχισε ένας ασύμμετρος πόλεμος αλληλοεξόντωσης των δύο βασικών πυλώνων του (Erdoğan-Gülen). Και δεύτερον διότι οι πρώτες συνέπειες της μάχης αυτής θα γίνουν εμφανείς το βράδυ της 30 Μαρτίου 2014, όταν θα ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών που θα έχουν διεξαχθεί στη χώρα.

Συνεπώς, την επόμενη Κυριακή η τουρκική κοινωνία δεν θα ασχοληθεί μόνο με τα ονόματα των υποψηφίων δημάρχων που εκλέχθηκαν, αλλά θα λάβει μια απάντηση για τους νέους πολιτικούς κώδικες που θα διαμορφώσουν το πολιτικό σκηνικό της χώρας από την επομένη των εκλογών, δεδομένου ότι αυτές αφενός έχουν λάβει το χαρακτήρα δημοψηφίσματος, αφετέρου θα καθορίσουν και τις υποψηφιότητες για την εκλογή του προέδρου της Δημοκρατίας που θα ακολουθήσει μετά από τέσσερις μήνες.

Με την ίδια διαδικασία σκέψης θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι σκιώδεις μηχανισμοί που καθοδηγούν την επίθεση εναντίον του Erdoğan, είτε αυτοί προέρχονται από το εσωτερικό της χώρας είτε από το εξωτερικό, δεν επιθυμούν να αναδιαμορφώσουν τις

πολιτικές ισορροπίες των κομμάτων διασπώντας το κυβερνών κόμμα AKP, αλλά επιδιώκουν να πλήξουν το κύρος του Τούρκου πρωθυπουργού με σκοπό να τον αποτρέψουν να θέσει υποψηφιότητα για πρόεδρος της Δημοκρατίας ακόμη και να τον αναγκάσουν να αποσυρθεί από την πολιτική. Κατά την άποψη μας, αυτό οφείλεται στην ανικανότητα της αντιπολίτευσης να αντιπαραθέσει μια εναλλακτική πρόταση διακυβέρνησης της χώρας και μια ενδεχόμενη αλλαγή της υφιστάμενης δυναμικής των κομμάτων θα έχει αβέβαια αποτελέσματα για το μέλλον αυτής. Άλλωστε οι συνέπειες των πολυκομματικών κυβερνήσεων που προηγήθηκαν είναι ακόμη νωπές στη μνήμη της τουρκικής κοινωνίας.

Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη το γνωμικό «ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου ή σύμμαχος μου» διαπιστώνεται ότι τα κόμματα της αντιπολίτευσης CHP και MHP έχουν συμπράξει με τον Gülen εναντίον του Erdoğan. Ωστόσο, η εν λόγω συγκυριακή συμμαχία παρουσιάζει δύο τρωτά σημεία: το πρώτο έχει να κάνει με την ημερομηνία λήξεως της και συγκεκριμένα αυτή προσδιορίζεται αμέσως μετά τις δημοτικές εκλογές. Και το δεύτερο, αφορά στην έλλειψη επαρκούς πολιτικής σκέψης από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον ψυχολογικό πόλεμο που διεξάγει ο Τούρκος πρωθυπουργός εναντίον τους.

Όμως ποιοι είναι οι νέοι πολιτικοί κώδικες που θα αναδειχθούν το βράδυ των εκλογών και θα καθορίσουν το μέλλον των πολιτικών κομμάτων της Τουρκίας; Στο ερώτημα αυτό ο Τούρκος δημοσιογράφος Huseyin Gülerce της ελεγχόμενης από τον Gülen εφημερίδας Zaman αναφέρει τα εξής:

- Πόσο επηρέασε τους Τούρκους ψηφοφόρους η δημοσιοποίηση των οικονομικών σκανδάλων στις 17 και 25 Δεκεμβρίου 2013; Θα υπάρξει προσπάθεια συγκάλυψής τους; Ο Τούρκος πρωθυπουργός θα συνεχίσει να διοικεί τη χώρα με το υπάρχον αλαζονικό και αυταρχικό προφίλ του;
- Πόσο θα επηρεασθούν οι ήδη διαταραγμένες σχέσεις του AKP με τον Gülen; Θα υπάρξει κάποια προσέγγιση μεταξύ τους ή ο Erdoğan θα συνεχίσει τις προσπάθειες του για να αποδυναμώσει έτι περαιτέρω τον Gülen;
- Πόσο θα επηρεασθεί η διαδικασία επίλυσης του κουρδικού προβλήματος και τι απήχηση θα υπάρξει στην ανατολική και νοτιοανατολική Τουρκία; Οι Κούρδοι ψηφοφόροι θα ενθαρρύνουν το κυβερνών κόμμα AKP να συνεχίσει την προσπάθεια που ξεκίνησε ή θα περιχαρακωθούν πίσω από τον κουρδισμό;
- Ποιος θα είναι ο νικητής των εκλογών στην Κωνσταντινούπολη; Η απώλεια του Δήμου αυτού θα αποτελέσει ένα σοβαρότατο πλήγμα για το AKP και θα οξυνθεί η κατάσταση στο εσωτερικό του κόμματος με αποτέλεσμα να υπάρξουν σοβαρές αντιδράσεις για την υποψηφιότητα του επομένου προέδρου της Δημοκρατίας. Αντιθέτως, εάν κερδίσει ο υποψήφιος του AKP θα δημιουργηθεί ένα σοβαρότατο ρήγμα στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης CHP, με συνέπεια ακόμη και την αμφισβήτηση του αρχηγού του κόμματος.
- Η πόλωση που έχει δημιουργηθεί, οι τηλεφωνικές υποκλοπές, οι κασέτες, η απαγόρευση του Twitter, οι διώξεις και μεταθέσεις αστυνομικών και δικαστικών, καθώς επίσης η διάσπαση των ΜΜΕ σε δύο στρατόπεδα πως θα επηρεάσουν τον Τούρκο ψηφοφόρο;

Από τα παραπάνω ερωτήματα γίνεται αντιληπτό ότι, τα τελευταία χρόνια η έννοια της εξουσίας στην Τουρκία εξατομικεύθηκε στο πρόσωπο του Tayyip Erdoğan, ο οποίος, ενώ προώθησε σημαντικές αλλαγές στη χώρα του, κατέδειξε ότι δεν ήταν ικανός να διαβάσει σωστά τις συνέπειες που αυτές επέφεραν, με αποτέλεσμα στην τουρκική κοινωνία να κερδίζει συνεχώς έδαφος η ακόλουθη άποψη: η σταθερότητα, η ηρεμία και η δημοκρατία θα έρθουν στη χώρα μόνο τότε, όταν η Τουρκία και το κόμμα AKP θα απαλλαχθούν από τον Erdoğan. Ωστόσο, αυτό είναι ακόμη αβέβαιο, δεδομένου ότι η 30^η Μαρτίου δεν θα είναι το τέλος, αλλά πιθανόν η αρχή του τέλους της αστάθειας και της πόλωσης που υπάρχει στην Τουρκία.